קרח

א. עס שטייט אין מדרש [1], אַז קרח האָט זיין מחלוקת אָנגעהויבן מיט דער שאלה צו משה'ן „טלית שכולה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית". און וועז משה האָט אים געענטפערט „חייבת בציצית" האָט קרח געזאָגט: „טלית שכולה תכלת אין פוטרת את עצמה, ד' חוטין פוטרות אותה (בתמי')".

דערנאָך האָט ער ווייטער געפרעגט: „בית מלא ספרים מהו שיהא פטור מן המזוזה". און אויף משה'ס ענטפער „חייב במזוזה", האָט קרח געזאָגט: „כל התורה כולה רע"ה [2] פרשיות אינה פוטרת את הבית, פרשה אחת [3] שב־מזוזה פוטרת את הבית (בתמי')".

און ער האָט מסיים געווען: „דברים אלו לא נצטוית עליהן ומלבך אתה בודאן".

זיינען מבאר מפרשים [4], אַז קרח האָט געהאָלטן פאַר אַ דבר פשוט ביותר אַז טלית שכולה תכלת פטורה מן הציצית און בית מלא ספרים איז פטור ממזוזה, ביז ער האָט געמיינט אַז אויך משה וועט אַזוי זאָגן. און ביים פרעגן די צוויי שאלות הנ"ל האָט ער געהאַט אין זינען, אַז וועז משה וועט אים ענטפערן אַז זיי זיינען פטור, וועט ער קענען טענה'ן: כשם ווי טלית שכולה תכלת דאַרף צו ציצית ניט אָנקומען און בית מלא ספרים דאַרף צו מזוזה ניט אָנקומען — מצד דעם וואָס אין טלית גופא איז פאַראַן תכלת און דער בית פאַר־מאָגט שוין אין זיך פרשיות של מזוזה, אַזוי איז אויך, וויבאַלד אַז „כל העדה כולם קדושים", דאַרפן זיי ניט אָנקומען צו קדושת אהרן, און במילא „מדוע תתנשאו על קהל ה'".

ס'איז אָבער ניט מובן [5]: וויבאַלד אַז אין ביידע ענינים — „טלית שכולה תכלת כו'" און „בית מלא ספרים

---

1) במדב"ר פי"ח, ג. תנחומא פרשתנו ב. ילקו"ש ריש פרשתנו. — בירוש' סנהדרין (פ"י, ה"א) בכמה שינוים ובהוספת שאלה: בהרת כגריס כו'. וראה ד"ה ויקח קורח תרכ"ט.

2) כ"ה במד"ר וילקו"ש שם. ובעץ יוסף לתנחומא שם, שכצ"ל גם בתנחומא.

3) כ"ה הגירסא במד"ר שם (אבל בתנחומא וילקו"ש: שתי פרשיות). ונתבאר בסד"ה ויקח קרח תרכ"ט.

4) גו"א לפרש"י עה"ת כאן. וראה גם בחיי וש"ך עה"ת כאן.

5) וגם: הרי טענתו היא, לכאורה, רק על החוט של תכלת, ומהו אומרו „שתהא פטורה מן הציצית" (וכמו שהקשה בד"ה ויקח קרח תרס"ו ותש"ג)?

בראַ"ם (וכ"ה בגו"א) כאן, שכוונת קרח היתה להחוט של תכלת [ועפ"ז, הפירוש ד"ד' חוטין פוטרין אותה" הוא „בכל ציצית חוט א'" (כמ"ש במ"כ למד"ר שם. ולהעיר, שישנה גירסא במדרש (זית רענן ליילקו"ש שם. וכן הובא בבחיי וש"ך) „חוט א' של תכלת פוטרת אותה")].

אבל (א) מהלשון „שתהא פטורה מן הציצית" (וגם מתשובת משה „חייבת בציצית") משמע שקרח טען שתהא פטורה מן הציצית לגמרי [ופי' „ד' חוטין כו'" הוא ד' חוטין שבציצית אחת — ראה מנחות לט, ריש ע"ב. או"ח רסי"א]. (ב) במדרש שם: „מה כתיב למעלה מן הענין ועשו להם ציצית" — ואינו מזכיר „ונתנו גו' פתיל תכלת" (ואינו מרמזו אפילו ב„וגו'"). (ג) בירושלמי פ' חלק ה"א: „חייבת בציצית דכתיב (תצא כב, יב) גדילים תעשה לך וגו'" — והרי בתצא שם לא נזכר „פתיל תכלת".

כו' " — איז בעצם די זעלבע סברא, ווערט דאָך די שאלה[6]: לאחרי ויקח קרח האָט געהערט משה'ס ענטפער אַז טלית כו' חייבת בציצית — וואָס האָט ער ווידער געהאַט צו פרעגן פון „בית מלא ספרים"[7]?

איז דערפון געדרונגען, אַז בנוגע צו בית מלא ספרים איז די סברא פשוט'ער ווי בנוגע טלית שכולה תכלת[8]. און דערפאַר, איז אפילו לאחר־

---

6) וגם אינו מובן: מכיון שלדעתו של קרח, הטענה „כי כל העדה כולם קדושים גו' ומדוע תתנשאו גו' " יש בה אותה הסברא ד„טלית שכולה תכלת אינה פוטרת עצמה (בתמי')" הרי מזה עצמו שמשה עשה את אהרן לכה"ג הו"ל להבין, שלדעתו של משה — גם טלית שכולה תכלת חייבת בציצית.

ואין לתרץ שלסברת קרח „שמלבו בדא" משה לעשות אהרן כה"ג ומפני שהוא אחיו, ולכן שאל את משה „טלית שכולה תכלת כו' " בחשבו, שמכיון שבענין זה אין לו פני' יאמר שפטורה מציצית (ואז יטעון „מדוע תתנשאו") — כי באם בשניהם היא אותה הסברא, הרי ודאי שגם משה יבין כוונתו בשאלתו „טלית כו' " וגם בזה יהי' „בודא מלבו" וישיב ש„חייבת בציצית"?

7) בגו"א שם: שמטלית שכולה תכלת (ענין המעשה) רצה להוכיח שאין צריך לאהרן, ומבית מלא ספרים (ענין התלמוד) רצה להוכיח שאין צריך למשה. עיי"ש. וראה גם ש"ך עה"ת.

אבל [נוסף לזה שבפשטות עיקר המחלוקת היתה על אהרן, כדלקמן סעיף ב' ובהערות], לאחרי ששמע תשובת משה „חייבת בציצית" — האיך חשב שישיב לו שבית מלא ספרים יהי' פטור ממזוזה, והרי בשניהם סברא אחת?

8) וכן משמע ממ"ש במדרש משלי (באבער) פי"א „נתעטף בה כו' השיב כו' בית כו' ", שבשאלתו „בית מלא ספרים כו' " רצה להוכיח לענין טלית שכולה תכלת. וראה לקמן הערה *75.

ועפ"ז יומתק מה שבהר"ת דחייבת אמת (ראה להלן הערה 17) גרמז מזוזה לפני תכלת — כי מכיון שסברתו במזוזה היא היסוד לסברתו לחלוק על התכלת, נמצא שבמחשבה והגיון חלק תחלה על מזוזה, והרי סדר התשובה של עדת קי"ח (כפי שנרמז בהר"ת) הוא כפי סדר החטא — שמתחיל במחשבה. ולכן הרמז דאהרן הוא באות הראשונה ד„אמת" (אף שבפועל חלקו תחלה על תכלת ומזוזה), כי במחשבה נחלקו תחלה על אהרן, ומזה באו לחלוק גם על תכלת ומזוזה.

*8) ב„מדרש אגדה" (הו"ל ע"י באבער) כאן: „אמר קרח למשה בית מלא ספרים כו' אמר משה צריך כו' וכן אמר לו טלית שכולה תכלת כו' ". אבל צ"ע במדרש (כת"י) זה, כיון שסדר השאלות בו הוא הפוך מבכל מדרשים הנ"ל וכן הובא בכו"כ ספרים.

9) ולהעיר ג"כ, שבפרש"י כאן נזכר רק ענין התכלת ולא ענין המזוזה.

10) ב"ב (עד, א), סנה' (קי, סע"א) ובמדב"ר (פי"ח, כ) — כגירסת הבחיי והש"ך פרשתנו טז, לד. וכ"ה בתנחומא פרשתנו יא.

רי ווי משה האָט אים געענטפערט „חייבת בציצית", האָט ער נאָך אַלץ געערעכנט אַז בית מלא ספרים וועט אויך משה האַלטן אַז פטור ממזוזה.

נאָר פונדעסטוועגן האָט ער לכתחילה געפרעגט דוקא פון טלית שכולה תכלת — און ניט פון בית מלא ספרים*[8] (הגם אַז בנוגע בית כו' איז פשוט'ער אַז פטור ממזוזה), ווייל די הוכחה זיינע אויף זיין טענה „כל העדה כולם קדושים גו' ומדוע תתנשאו", איז פון „טלית כו' " — ניט פון דעם וואָס בית כו' איז פטור ממזוזה[9].

ב. וועט מען עס פאַרשטיין בהקדים סיפור חז"ל[10] אַז עדת קרח האָבן דערנאָך מודה געווען און די הודאה איז אַרויסגעבראַכט געוואָרן דורך דעם זאָגן „משה אמת ותורתו אמת".

איז אין דעם ניט מובן:

ווי עס קוקט אויס פון פשטות הכתובים, איז די מחלוקת פון קרח ועדתו — כאָטש זיי האָבן געקריגט אויך אויף

משה'ן — געווען בעיקר אויף אהרן (ניט אויף משה'ן) [11]. וואָס דערפאַר, ווען זיי האָבן געמאָנט „מדוע תתנשאו על קהל ה'" [12], האָט זיי משה געזאָגט, אַז זיי אַלע — אויך אהרן, זאָלן מקטיר זיין קטרת און דורך דעם וועט מען זען אַז „האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש", אַז אהרן איז דער כהן גדול [13].

אויך די ענינים וווייטער אין דער סדרה, וואָס קומען בהמשך צו מחלוקת קרח (וואָס דערפאַר שטייען זיי אין פ' קרח), זיינען אַלץ זאַכן וואָס האָבן צוטאָן מיט כהונת אהרן: דער ענין פון „פרח מטה אהרן" [14]; דער אָנזאָג אַז די כהנים בני אהרן זאָלן אַכטונג געבן אַז אַ זר זאָל אין מקדש ניט אַרייַנקומען [15]; און דער ציווי וועגן מתנות כהונה [16].

איז דאָך ניט מובן: וויבאַלד אַז עיקר המחלוקת פון עדת קרח איז געווען אויף אהרן, איז פאַרוואָס באַשטייט זייער תשובה אין זאָגן אויך „משה אמת" ניט נאָר „ותורתו אמת" [17]?

ג. אַ גרעסערן פלא געפינט מען בנוגע למחלוקת קרח ועדתו: די גמרא [18] זאָגט „כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו [19], שנאמר [20] ולא יהי' כ־קרח וכעדתו". ולכאורה איז דאָך דער חטא פון קרח ועדתו באַשטאַנען אין קריגן אויף כהונת אהרן אמתית תורת משה וכו' — איז ווי קען מען פון דעם אָפּלערנען אַז „המחזיק במחלוקת", אין וועלכער מחלוקת עס זאָל ניט זיין, איז ער עובר אויף „לא יהי' כקרח וכעדתו"?

איז דאָך דערפון מוכרח, אַז דער חטא פון קרח ועדתו איז באַשטאַנען בעיקר אין דעם וואָס עס איז אַ מחלוקת [און ווי רש"י זאָגט אויף „ויפול על פניו" [21] — אַז משה האָט זיך דערשראָקן (ניט פאַר קרח'ס חולק זיין אויף אים אָדער אויף כהונת אהרן, נאָר) „מפני המחלוקת"; אויך דער מדרש [22], וועלן ער איז מבאר דעם טעם וואָס דתן ואבירם האָבן לוקה געווען צוזאַמען מיט קרח'ן, זאָגט ער דעם לשון „שהיו שכנים לקראת בעל מחלוקת" [23].

און דאָס איז אויך מתאים דערמיט

---

11) ואף שחלקו גם על משה שעשה כל המעשים מלבו ו„לא ה' שלחני" (טז, כח ואילך) — הרי עיקר מחלקותם היתה על המעשים, ובעיקר — על כהונת אהרן, וכמפורש בכתוב (שם, י"א) „ובקשתם גם כהונה"; „ואהרן . . כי תלינו עליו" — אלא שבכדי לבטל מעשים אלו, הוצרכו לומר שמשה עשאם ח"ו מדעתו. וראה רא"ם שם פסוק כח.

12) שם, ג.

ומ"ש רש"י שם „אם לקחת אתה מלכות כו'", היינו בכדי לסיים „לא הי' לך לברר לאחיך כהונה". וראה גו"א שם.

13) טז, ה ואילך. ובהקטרת הקטרת כו' — אין הוכחה כ"א רק ש„תורתו (מינוי אהרן) אמת", אבל לא ע"ז ש„משה אמת" [ובנביא שקם באומות כמותו (ספרי ברכה לד, י"ד)] — הרי רק נבואתו אמת].

14) יז, טז־כג.

15) יח, א ואילך.

16) שם, ח ואילך. וראה רש"י שם, ח.

17) וגם לפי המבואר בספרים ש„אמת" הוא ר"ת אהרן מזוזה תכלת — הרי גם תיבת אהרן היא רק ברמז.

18) סנה' קי, א. וכ"ה בבמדב"ר שם. תנחומא שם י.

19) אם הכוונה לאו מה"ת ממש — ראה שאילתות פ' קרח. סהמ"צ להרמב"ם שרש ח ובנ"כ שם. מל"ת מה.

20) יז, ה.

21) טז, ד (מבמדב"ר שם, ו. תנחומא שם ד).

22) במדב"ר שם, ה. תנחומא שם.

23) ראה גם רש"י טז, כז: כמה קשה המחלוקת כו'.

וואָס די סדרה הויבט זיך אָן מיט די ווערטער „ויקח קרח“:

דער פירוש פון „ויקח“, איז ווי דער תרגום זאָגט „ואתפליג“ [24] און ווי רש“י טייטשט אָפּ „נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת“; און דער נאָמען „קרח“ (וואָס באַווייזט אויף זיין ענין[25], ווי אויך אויף דעם ענין פון דער סדרה וואָס הייסט מיטן נאָמען „קרח“) איז פון לשון „קרחה“ [26], וואָס ענינה איז פּילוג [27] — אַרויסרייסן און אָפּטיילן (די האָר פון קאָפּ, וכיו“ב).

ד. די ערשטע „מחלוקת“ וואָס איז (באַשאַפן) געווארן אין וועלט, איז דער רקיע המבדיל בין מים למים [28]. און דערפאַר שטייט ניט ביום השני „כי טוב“, ווייל „בו נבראת מחלוקת“ [29].

ואעפ“כ, שטייט ביום השלישי צוויי מאָל „כי טוב“ — „אחד למלאכת המים ואחד למלאכתו של יום“ [30] — אַז דאָן איז נתברר געווארן און איז געווארן „טוב“ אויך די מלאכה (מחלוקת — מחיצה) וואָס איז באַשאַפן געווארן ביום השני [30].

און דאָס זעלבע איז בנוגע דעם אלף השלישי (וועלכער איז בדוגמת יום השלישי [31]), אַז בשעת מתן תורה (שבאלף השלישי), וועלן ס׳איז נתבטל געווארן די גזירה (דער „שניט“) וואָס טיילט אָפּ עליונים פון תחתונים, און ס׳איז געגעבן געווארן דער כח אַז „העליונים ירדו לתחתונים והתחתונים יעלו לעליונים“ [32] — איז פאַרריכט געווארן די מחיצה פון דעם רקיע וואָס איז מבדיל צווישן (מים) עליונים און (מים) תחתונים.

ה. דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אַז יעדער ענין פון מחלוקת, פון „ואתפלג“ — ובפרט לפי מ“ש בספר נועם אלימלך [33] אַז „ואתפלג קרח“ איז ע“ד ווי דער רקיע המבדיל [34] (אָדער ווי עס שטייט אין אַנדערע ערטער [35], אַז דאָס איז ע“ד ווי דור הפלגה — וועל-

---

24) ובמדרש (נסמן בהערה 1) „אין ויקח אלא לשון פליגא“.

25) ראה יומא פג, ב: ר׳ מאיר הוה מדייק בשמא. עיי“ש.

26) סנה׳ קט, ב.

27) ולהעיר מהסמיכות ד„ולא תשימו קרחה“ ל„לא תתגודדו“ (ראה יד, א) שדרשו ע“ז רז“ל (יבמות יג, ב) לא תעשו אגודות אגודות. וראה ספהמ“צ להרמב“ם מל“ת שם. ובילקו“ש עה“פ: „לא תתגודדו לא תשימו אגודות אגודות . . שלא תשימו קרחה בכם כשם שעשה קרח לישראל ועשאן אגודות אגודות“. וראה גם פנים יפות כאן, שקרח (בצירוף רע) בגימטריא מחלקת. וראה לקמן הערה 33.

28) שלכן נברא הרקיע ביום השני, לפי שהאירה בו מדת הגבורה, שענינה — (צמצום ו)התחלקות (שעהיוה“א ספי“ד. לקו“ת שה“ש ל, א).

29) ב“ר פ“ד, ו. וכמה טעמים י“ל בזה ד„ויבדל אלקים בין האור גו׳“ — לא נחשב „מחלוקת“. ואכ“מ.

30) וכמו — שכפשוטו „יהי רקיע“ דיום השני הי׳ „במילואו וטובו“ (רש“י בראשית א, ז) רק ביום השלישי;
ביום השלישי האירה מדת התפארת, שממתיקה היא את הצמצום שמצד מדת הגבורה.

31) רמב“ן ובחיי בראשית ב, ג.

32) שמו“ר פי“ב, ג. תנחומא וארא טו.

33) הובא ונתבאר באוה“ת קרח ע׳ תרצז. תשכג. ד“ה כל פטר רחם תרכ“ז. ועוד. וראה גם יהל אור ס“ע קצא. (והוא ע“פ זח“א יז, א ואילך — הובא גם בצרור המור כאן). וראה אוה“ת שם (ע׳ תרצז) בענין רקיע כעין הקרח הנורא, ועפ“ז י“ל שבהשם קרח מרומז גם ענין הבדלת הרקיע (שהוא כעין הקרח). וראה לקמן ע׳ 116 ואילך.

34) ראה לעיל הערה 28. ולהעיר מהמבואר בדרושי פ׳ קרח (לקו“ת פרשתנו גד, ג. ובכ“מ) שקרח רצה לעשות הגבורות עיקר.

35) בחיי פרשתנו טז, כט. וראה גם הגהות הרח“ו לזהר ריש פרשתנו. לקו“ת מצורע כה, א. אוה“ת ריש פרשתנו. שם ע׳ תרס. תרפה. שת.

כער איז אויך פאַרבונדן מיטן רקיע המבדיל [36]), איז היפך פון ענין ה־תורה וואָס „ניתנה לעשות שלום בעולם" [37], ובמילא — אויך היפך פון משה'ן [38] וואָס התורה נקראת על שמו [39].

און כאָטש אַז דער תואר „אוהב שלום ורודף שלום" שטייט אויף אהרן [40] [וואָס דאָס איז דער טעם ה־פנימי וואָס קרח האָט געפירט זיין מחלוקת אַנטקעגן אהרן [41]], איז אָבער דער עיקר און פנימיות פון זיין מח־לוקת געווען קעגן משה'ן, וואָרום דאָס גופא וואָס אהרן האָט געטאָן די עבודה, איז עס מצד דעם וואָס אַזוי שטייט אין תורה וואָס איז געגעבן געוואָרן דורך משה'ן.

ו. דער ביאור אין דעם בפרטיות יותר:

דעם עצם ענין פון „שלום" (תורה), האָט אויפגעטאָן משה, נאָר היות אַז משה מצד עצמו איז געווען העכער פון וועלט ענינים [42] — איז דער שלום אין וועלט בפועל דורכגעפירט געוואָרן דורך אהרן'ען, וואָס ער האָט זיך אַראָפגעלאָזט צו די „בריות" [43] און האָט זיי מקרב געווען (און אויפ־געהויבן [44]) צו תורה, וואָס „כל נתיבו־תי' שלום" [45]. ובמילא קומט דאָך אויס, אַז דער עצם מציאות פון מחלוקת (ענין הנרמז בשמו של קרח — קרחה) איז דער מנגד צו בחי' משה, און מעשה קרח — דאָס אַנפירן די מחלוקת בפועל (דער „ואתפליג . . להחזיק במחלוקת") — דער מנגד צו בחי' אהרן [46].

און דאָס איז דער טעם פנימי וואָס דורך קרח'ס קריגן אויף כהונת אהרן איז אַרויסגעקומען זיין מחלוקת אַנט־קעגן משה'ן [ווי געבראַכט פריער פון מדרש, אַז דורך זיין שאלה וועגן „טלית שכולה תכלת" (און „בית מלא ספרים") מיט דער כוונה צו קריגן אויף כהונת אהרן, איז אַרויסגעקומען זיין זאָגן משה'ן „דברים אלו לא נצ־

36) ראה ב"ר שם: והמים הללו לקו בהם . . ודור הפלגה.

37) רמב"ם סוף הל' חנוכה. וראה גטין נט, ב. לקמן ע' 349 ואילך.

38) שהוא ג"כ שלישי (שבת פח, א. וראה מדרש משלי פכ"ב) ותפארת (ראה אוה"ת שם ס"ע תשיז). וראה סד"ה כל פטר רחם תרכ"ז, שמשה רצה לברר את קרח כמו שיום השלישי מברר את המחיצה שנעשה ביום שני (ראה לעיל הערה 30).

ולהעיר ממלחמת מדין (מלשון מדון ומריבה — נסמן בד"ה החלצו תרנ"ט בתחלתו) שהייתה צריכה להיות ע"י משה דוקא, לפי שהוא „הגורם החיבור וההת־כללות" (לקו"ת מטות פז, א).

39) שבת פט, א.

40) אבות פ"א מי"ב. וראה מדרש ורש"י עה"פ (ברכה לג, ח) ויבכו בנ"י את משה.

41) ראה אוה"ת שם ע' תשה: רצו להגביר הגבורות ולכן חלקו על אהרן הכהן איש החסד.

42) שלכן טען „מאין לי בשר" ובא ע"י ע' הזקנים דוקא (לקו"ת ואתחנן יב, א — אבל באופן אחר שם בהעלתך לא, ד. לג, ב. ואלה ואלה דא"ח).

43) שאין בהם שום מעלה ורק שהם בריות שנבראו ע"י הקב"ה (ראה תענית כ, ב. תניא פל"ב).

44) כי אהרן הוא „שושבינא דמטרוניתא" שמעלה כנס"י מלמטלמ"ע, משא"כ משה „שושבינא דמלכא" ממשיך אוא"ס מלמעלמ"ט (תו"א ר"פ תצוה (ובהוספות שם). לקו"ת בהעלותך לב, א־ב. ר"פ מסעי. ובכ"מ).

45) משלי ג, יז.

46) להעיר מפרש"י כאן: „ומה ראה קרח לחלוק עם משה . . מה עשה . . והלבישן טליתות שכולן תכלת כו' " — שבתחלה ראה לחלוק עם משה, ומה שהל־בישן טליתות כו' (שזה הי' הוכחה לטענתו אח"כ „מדוע תתנשאו גו' " כנגד כהונת אהרן) הי' בכדי א) לחלוק עליו (על משה) ב) ולבטל את דבריו.

טוית עליהן ומלבך אתה בודאן"]: וויבאַלד אַז זיין מחלוקת בפועל קעגן כהונת אהרן (וועלכער פירט דורך בפועל ענינו של משה) איז געקומען דערפון וואָס ער איז געווען אַ בעל מחלוקת בעצם, און בפנימיותו איז ביי אים געווען אַ התנגדות צו משה"ן, האָט דעריבער זיין מחלוקת אויף אהרן — דער "מסובב" פון זיין (פנימיות'דיקער) מחלוקת אויף משה"ן — אַרויסגעבראַכט די "סיבה" בגילוי.

און היות אַז דער סדר איז דאָך, אַז די "מחשבה תחלה" קומט אַרויס אין "סוף מעשה" דוקא [47], דערפאַר איז

[כשם ווי אין "ויקח קרח לעורר על הכהונה", איז זיין מחלוקת אויף אהרן — וואָס איז געווען די "סיבה" אויף זיין מחלוקת אויף "תכלת" (און "מזוזה") — געקומען נאָך זיי, עד"ז איז]

זיין מחלוקת על משה — וואָס איז געווען די סיבה פנימית צו זיין מחלוקת על אהרן — אַרויסגעקומען בפועל ערשט צום סוף.

און דאָס איז אויך דער ביאור וואָס די תשובה פון עדת קרח באַשטייט אין זאָגן "משה אמת ותורתו אמת": בכדי צו זיין זיכער אַז די תשובה איז אַ ריכטיקע און אַז מען וועט נאָכאָמאָל ניט דורכפאַלן אין דעם חטא, ביז אַז "יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם" [48], דאַרף מען עוקר זיין די סיבה פון דעם חטא. און וויבאַלד אַז די מחלוקת פון קרח ועדתו אויף "אהרן", איז געקומען מצד זייער (פנימיות'דיקער) מחלוקת על משה ותורתו — דער עצם מהות פון "שלום", איז דעריבער זייער עיקר התשובה באַשטאַנען אין זאָגן "משה אמת ותורתו אמת".

ז. ע"פ הנ"ל, אַז די מחלוקת פון קרח ועדתו אויף אהרן איז געווען אַן אויספיר ומסובב פון זייער מחלוקת אויף משה ותורתו, איז י"ל, אַז אויך זייער מחלוקת אויף ציצית און מזוזה איז [ניט קיין זייטיקער ענין, אַ הוכחה פון אַן אַנדער זאַך (אַז כשם ווי בית מלא ספרים און טלית שכולה תכלת דאַרפן ניט אַנקומען צו מזוזה און חוט של תכלת אַזוי אויך אידן וואָס זיינען "כולם קדושים" דאַרפן ניט אַנקומען צו קדושת אהרן) נאָר עס איז] דער זעלבער ענין. ד. ה. אַז זייער מחלוקת אויף משה ותורתו — אַז זי ווערט נמשך בפועל, ברייגט זי דעם קריגן אויף אהרן, ציצית און מזוזה.

און וויבאַלד אַז די דריי ענינים הנ"ל זיינען די אופנים ווי עס קומט אַרויס בפועל מחלוקת קרח, לייגט זיך דעריבער אין שכל צו זאָגן, אַז אינעם וואָרט "קרח" זיינען מרומז (ניט נאָר דער עצם ונקודת ענין המחלוקת, נאָר) אויך די ענינים אין וועלכע די מחלוקת קומט בפועל. דער חילוק איז נאָר, אַז דער כללות (ועצם) ענין המחלוקת — איז מרומז אין דעם כלל, אין דעם וואָרט, און די דריי ענינים פרטים — זיינען מרומז אין זיינע פרטים, אין די דריי אותיות [49]: יעדער אות ווייזט אויף אַ באַזונדער ענין.

ח. בעת מ"ת האָט זיך אויפגעטאָן, אַז די תורה איז געקומען למטה אין

47) כמאמר (פיוט לכה דודי) "סוף מעשה במחשבה תחלה".

48) רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב.

49) ראה שומר אמונים ויכוח הראשון סי' כא־ג.

עוה״ז (ניט ווי פריער, ווען די תורה איז געווען למעלה)[50], און עס איז בטל געווארן די מחלוקת (מחיצה) בין העליונים והתחתונים (כנ״ל סעיף ד׳) און דאמאלס איז דער עוה״ז געווארן ווי ער דארף זיין, וכמרז״ל[51] עה״פ יום הששי. און ווייבאלד אז „ואתפלל קרח״, ער האט געוואלט היפך השלום (פעולת התורה (כנ״ל סעיף ה׳)) נאר מחלוקת — האט עס אנגעריכט און מעורר געווען צוריק שטעלן די מחיצה און גזירה וואס איז געווען פאר מ״ת, הייסט עס דאך, אז ער האט געוואלט ענדערן אט־דעם ענין וואס איז נתחדש געווארן בעוה״ז.

און דאס איז דער רמז אין די דריי אותיות פון ווארט קרח — קו״ף, רי״ש, חי״ת: עוה״ז איז (באשאפן געווארן און איז) געגליכן צו אות ה״א[52]. און ווייל ענינו של קרח איז משנה זיין עוה״ז, זיינען דעריבער די אופנים פון דעם שינוי מרומז אין די דריי אותיות — קו״ף, רי״ש און חי״ת — וועלכע זיינען[53] ענלעך בתמונתן צום אות ה״א, אבער — בשינוי, כדלקמן.

אין אַ ה״א זיינען פאראן דריי קווין: אַ קו למעלה, און צוויי קוין — מימין און משמאל. שטייט אין קבלה און חסידות[54], אז דער קו ש־למעלה ושבימין ווייזן אויף מחשבה ודיבור, און דער קו השמאל ווייזט אויף מעשה. און דער קו השמאל איז מיט די אנדערע צוויי קווין ניט מחובר — ווייל צווישן מחשבה ודיבור און מעשה, איז דאָ אַ הפסק.

און דער שינוי פון די דריי אותיות הנ״ל (קר״ח) לגבי דעם ה״א באשטייט (בעיקר) אינעם קו השמאלי וואס ווייזט אויף מעשה: אין אות קו״ף איז דער קו השמאלי גאר לאנג, אין רי״ש איז ער לגמרי ניטאָ, און אין חי״ת — איז ער מחובר מיט די אנדערע צוויי קווין.

ט. איז דער ביאור אין דעם:

אין דעם „חיבור עליונים ותחתונים״ שנתחדש במ״ת, זיינען פאראן צוויי תנועות:

עס פאדערט זיך די עבודה בתחתונים, ביז אז „המעשה הוא העיקר״[55] — און ווי ס׳איז מבואר באריכות אין תניא[56], אז די „דירה בתחתונים״ טוט זיך אויף בעיקר (ניט אזוי דורך לימוד התורה במחשבה ודיבור, נאר) דורך קיום המצות במעשה; ועד״ז אין כח המעשה גופא, איז דאָ אַ מעלה אין דעם בירור פון עניני רשות און טאן מיט זיי דערנאך אַ מצוה לגבי דעם וואס עס ווערט אויפגעטאן דורך עשיית המצות אין אַ פאַרטיגער זאך,

50) שזהו עיקר החידוש דמ״ת, כדמוכח משבת פח סע״ב ואילך.

51) שבת (פח, א) ובפרש״י עה״פ (בראשית א, לא).

52) מנחות כט, ב.

53) ראה שו״ע אדה״ז חאו״ח סל״ו (בנוגע לתפלין). הדעות בזה (בכלל) — נקבצו (לאחרונה) בס׳ מאיר עיני סופרים, סי׳ ז׳ סעיף ב׳ סק״א, וש״נ.

54) תו״א צה, סע״ב. לקו״ת ר״פ בלק. סדור רפב, א. המשך באתי לגני השי״ת פ״ח.

55) ראה אבות פ״א מי״ז: לא המדרש עיקר אלא המעשה.

56) ראה שם רפל״ז ש„תכלית השלימות הזה״ (וקאי א„דירה בתחתונים״ דרפל״ו) תלוי בעשיית המצות „וגם במצות תלמוד תורה . . דעקימת שפתיו הוי מעשה כי א״א לנפש האלקית לבטא בשפתים . . כי אם ע״י נפש החיונית הבהמית״. שמזה מובן, שהדירה בתחתונים נעשה בעיקר ע״י עשיית המצות (שלכן מקשה שם (מט, א) ממ״ש רז״ל שת״ת כנגד כולם. וראה שם פל״ה (מז, סע״ב ואילך) שהשראת השכינה על הגוף ונה״ב הוא דוקא ע״י קיום המצות

ועלכע דערנעמט ניט אויף אזוי פיל די „גשמיות" פון די זאכן[57]; דוקא דורך דער עבודה בעניני רשות, וועלן „כל מעשיך" זיינען „לשם שמים" און „בכל דרכיך" (אין דעם מענטשנס דרכים) איז דאָ דער „דעהו"*[57], איז מען מברר און מזכך ביז די סאַמע נידעריקסטע ענינים. דאָס איז דאָך בכלל די מעלה אין בעלי עסקים אויף יושבי אהל, וואָס דוקא ביי זיי איז דאָ דער „אמצאך בחוץ"[58];

אָבער לאידך גיסא, דאַרפן די „תחתונים" זיין מחובר מיט די „עליונים". און אין דעם חיבור זיינען פאַראַן צוויי ענינים:

א) „העליונים ירדו לתחתונים" — אַז דער לימוד התורה („עליונים") דאַרף קומען אין דעם בירור און אין דעם קיום המצות („תחתונים") און אַנפירן דערמיט. ד. ה. אַז בעת קיום המצוה דאַרף ער אַכטונג געבן אַז ער זאָל עס טאָן כפי פרטי הדינים ווי ער האָט פריער געלערנט אין תורה (וואָרום אויב ער זאָל ניט קאָנטראָלירן אַז דאָס זאָל שטימען ע"פ תורה, איז רעכט אַז די „מצוה" זאָל אַרויסקומען אין אַזאַ אופן וואָס איז גאָר היפך המצוה);

און בפרט בנוגע צום עסק בעניני רשות, מוז עס זיין באופן וואָס זאָל ניט שטערן אים צו זיינע שיעורים הקבועים אין לימוד התורה — ע"פ המבואר אין הל' ת"ת — וכיו"ב.

ב) „והתחתונים יעלו לעליונים" — אַז (ס'איז ניט גענוג וואָס די „תחתונים" ווערן אָנגעפירט פון די „עליונים" ווי זיי נידערן אַראָפּ צו זיי, נאָר) עס פאַדערט זיך אַז די „תחתונים" זאָלן שטיין מיט אַ צמאון צו דערהויבן זיך „לעליונים": אמת טאָקע „המעשה הוא העיקר", דער בעל עסק דאַרף אָבער וויסן אַז ער געפינט זיך למטה, און במילא דאַרף ער וועלן עולה זיין. און דער רצון דאַרף זיין בתוקף גדול, ביז אַז לעת מן העתים קומט עס אַרויס בפועל — ער רייסט זיך אָפּ פון זיין עסק און פירט זיך ווי אַ יושב אהל[59].

יו"ד. אט־די דריי ענינים — א) אַז דער מטה דאַרף זיין, ב) ער דאַרף אָנגעפירט ווערן פון דעם „מעלה", און ג) ער דאַרף וועלן עולה זיין למעלה — זיינען מרומז אין דער תמונה פון אות ה"א: א) דער רגל השמאלי, וואָס וווייזט אויף מעשה, איז פאַראַן אין איר; ב) ער ציט זיך ניט לענגער פון קו הימין, ד. ה. זיין מציאות פון איז פאַראַן בלויז דאַרט וואו ס'איז דאָ די ירידת העליונים, ער לאָזט זיך ניט אַריין אין דעם „מטה" יותר מכפי המדה; ג) ס'איז דאָ אַ הפסק צווישן דעם רגל שמאלי, מיטן קו העליון והימין וואָס וווייזן אויף מחשבה ודיבור פון לימוד התורה. ד. ה. אַז אַלע מאָל פילט ער ווי ער איז אָפּגעריסן פון תורה, און מצד דעם ציט ער זיך צו עולה זיין למעלה[60].

---

57) ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 75. (ויתירה מזו מצינו (ראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1109) שבשביל הבירור בתחתונים, הוצרך להיות גם אכילת בשר תאוה לש"ש). אבל ראה לקו"ש ח"ו ע' 186 ואילך ובהערה 54, שהבירור דדברי הרשות הוא רק הקדמה ל(עליית הנשמה הנעשה ע"י ה)עבודה דתומ"צ.

*57) אבות פ"ב מי"ב. משלי ג, ו. טושו"ע או"ח סרל"א. וראה לקו"ש ח"ו שם הערה 52.

58) תו"א תרומה (פ, ב). לקו"ת שה"ש מד, סע"ב ואילך.

59) כהוראת חז"ל „הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה" — ראה בסיום השיחה.

60) ובדוגמת תשובה [הבאה מצד ההר־

און דאָס איז דער ביאור וואָס די אותיות פון וואָרט קרח (מלשון קרחה — די מחלוקת אויף „חיבור עליונים ותחתונים") זיינען קו"ף, רי"ש, חי"ת — ווייל די דריי אותיות דריקן אויס די דריי אופנים וואָס זיינען מנגד צום „חיבור עליונים ותחתונים": דער קו"ף וואָס זיין רגל השמאלי ווערט נמשך גאָר נידעריק, ביז אין אַן אָרט וואו עס דערלאַנגט ניט דער רגל הימני [61] — דריקט אויס די התנגדות און איז היפך פון „העליונים ירדו לתחתונים" דקדושה; דער רי"ש וואָס האָט אינגאַנצן ניט קיין רגל שמאלי [62] — איז מנגד אויף מעשה ובפרט אויף דער הדגשה אַז „המעשה הוא העיקר"; און דער חי"ת, וואָס זיין רגל השמאלי איז מחובר מיטן קו העליון והימני (וואָס ווייזט אויף דער טענה פון אַ בעל עסק אַז ער איז פונקט אַזאַ „מיוחס" ווי דער יושב אהל) — איז מנגד און איז היפך פון „התחתונים יעלו לעליונים" דקדושה [63].

יא. אָט די ענינים פון מחלוקת קרח וועלכע זיינען מרומז אין די דריי אותיות, האָבן זיך אויסגעדריקט אין זיין קריגן אויף (כהונת) אהרן, אויף מזוזה און אויף תכלת: דער קו"ף — אין זיין מחלוקת אויף תכלת, דער רי"ש — אין זיין מחלוקת אויף מזוזה, און דער חי"ת — אין זיין התנגדות צו אהרן.

דער ביאור אין דעם איז:

אַ כהן איז מובדל פון עניני עולם הזה און פאַרנעמט זיך בלויז מיט הי"ליקע זאַכן. באַזונדערס אַ כהן ווי אהרן, אַ כהן גדול, וואָס „מן המקדש לא יצא" [64]. און היות אַז יעדער איד דאַרף טאָן אַלע סאָרטן עבודות, דעריבער פאָדערט זיך פון יעדן איינעם, אפילו פון אַ פשוט לגמרי, אַז לעת מן העתים זאָל ער זיך אָפרייסן פון עניני העולם און ווערן דוגמת כהן, ביז — דוגמת כהן גדול.

און אויף דעם האָט קרח געטענה'ט [65] (מצד — ומרומז אין דעם חי"ת שבו): וויבאַלד אַז „כל העדה כולם (אויך די וואָס פאַרנעמען זיך מיט ענינים פון עסק — לשם שמים, זיינען) קדושים", ואדרבה: „ובתוכם הוי'", די המשכה פון שם הוי' שם ה־עצם [66] איז דוקא אין מעשה (וכידוע [67] אַז דורך ענינים רוחניים נעמט מען

גש שהוא מרוחק כו'] שנרמזת ב„תלי כרעי'" (מנחות שם).

61) ראה המשך הנ"ל שם (וראה גם רע"מ פנחס רנב, א, ס' הליקוטים פ' ראה) שקנה הקו"ף הו"ע רגלי' יורדות למות. ושם — שהוא ההיפך מה"א.

62) שמורה רק למחשבה ודבור (המשך הנ"ל שם).

63) ראה סדור מה, א ואילך ופיה"מ — לאדה"א — פקמ"ה (מרע"מ שם), שה"א מורה לביטול וחי"ת להתנשאות, ומתאים להמבואר בפנים, כי הרצון לעלות למעלה בא מצד ידיעתו שהוא בהפסק ופירוד מהעליונים ומצד הביטול שבו.

64) אמור כא, יב.

65) ראה בכ"ז גם לקו"ש ח"ד פ' קרח. ושם, שזהו הטעם לזה שמחלוקת קרח היתה אחר מעשה המרגלים דוקא (סדר עולם רבא פ"ח — הובא ברשב"ם ותוס' ב"ב קיט, א) — כי מה שהמרגלים לא רצו להכנס לא"י הוא, לפי ש„לא רצו להשפיל א"ע למצות מעשיות". וע"ז אמרו יהושע וכלב „טובה הארץ מאד מאד", שהמשכת אוא"ס הבל"ג, בחי' „מאד", הוא ע"י מעשה המצות דוקא (לקו"ת שלח לז, א ואילך. ונתבאר בארוכה בלקו"ש שם פ' שלח) — לכן לאחר שלילת דעת המרגלים דוקא טען קרח „מדוע תתנשאו".

66) כ"מ להל' ע"ז פ"ב ה"ז. וראה פרדס שער יט בתחלתו.

67) ראה בהנסמן בהערה 65.

נאָר „גילויים", און המשכת העצמות איז דוקא דורך מעשה המצות און דורך בירור עניני רשות בגשמיות), איז „מדוע תתנשאו", וואָס איז די גרויס־קייט פון כהן גדול, ובמילא (ווי דער צווייטער טייטש אין) „מדוע תתנשאו", פאַרוואָס מוזן „כל העדה" זיך דער־הויבן און עולה זיין למעלה, בשעת אַז זיי זיינען געהויבן ווי דער כהן גדול (און אדרבה — „בתוכם (דוקא) הוי' ") [68] ?

יב. דער ביאור השייכות פון אור־תיות קו"ף און רי"ש, צו זיין מחלוקת אויף תכלת און מזוזה:

„טלית" איז דער ענין פון מקיף וואָס ווערט נמשך דורך קיום המצות, און „ציצית" ווייזט אויף המשכת הפּנימיות וואָס קומט דורך לימוד התורה [69], ועד"ז — דורך אהבה ויראה [70]. און דאָס האָט קרח געטענ"ט: נניח אפילו אַז א „טלית" (קיום המצות) דאַרף אָנקומען בדרך כלל צו „ציצית" (לימוד התורה און אהוי"ר, וואָרום אַן לערנען וועט ער ניט וויסן ווי צו מקיים זיין אַ מצוה, ועד"ז אַן זיך עוסק זיין בעבודה פּנימית, וועט זיין מעשה המצות זיין צופיל בהגשמה), איז אָבער „טלית שכולה תכלת", ווען דער (טלית) קיום המצות איז דורכגענומען מיט (תכלת, מלשון [71]) כליון וביטול, אַז באַ אים איז מאיר דער אור הנשמה דורך אמונה פשוטה און קבלת עול — דאַן (האָט קרח געטענ"ט), דאַרף דער טלית זיין פטור פון ציצית [72]. וואָס פעלט דאָ אהוי"ר ?

און ווען משה האָט אים געענטפערט, אַז אעפ"כ מוז מען אויך אין אַזאַ פאַל אָנקומען צו „ציצית" [73], האָט קרח — מיוסד אף משה"ס ענטפער — געטענ"ט: וויבאַלד אַז אויך טלית שכולה תכלת חייבת בציצית, הייסט עס דאַך אַז דער עיקר איז עבודה פּנימית, אויב אַזוי [74] איז „בית מלא ספרים" — בשעת ער איז פול מיט תורה, דאַרף דאָס מכש"כ מספּיק זיין. וואָס פעלט דאַן „מזוזה" — קיום המצות ?

ועפ"ז נמצא אַז זיין התנגדות אויף ציצית (תכלת) איז בדוגמת [75] אות קו"ף, און זיין אָפּקריגן אויף מזוזה איז בדוגמת אות רי"ש.

---

68) וא"ז סותר למה שביקשו כהונה גדולה — כי הכהונה שביקשו הם, רצו שתהי' באופן שאינה סתירה לעניני העולם, ולא ככהונת אהרן (שלכן הי' אפשר, לדע־תם, שר"נ איש יהיו כה"ג).

69) לקו"ת ריש פרשתנו. דרמ"צ טז, א. ד"ה והי' לכם לציצית תש"ב. ועוד.

70) לקו"ת שלח מד, א־ב. מו, ג. פרשתנו נד, סע"ג.

ולפי ביאור זה (שאהוי"ר הו"ע ציצית), גם לימוד התורה (ובפרט שצ"ל בדיבור, דעקימת שפתיו הוי מעשה — ראה לעיל הערה 56) נכלל בבחי' מקיף דטלית (ראה לקו"ת שם).

71) ראה לקו"ת שלח מה, ב־ג. מו, ג.

72) ועפ"ז מובן מה שאמר קרח שתהא פטורה מן הציצית (ולא רק מתכלת — ראה לעיל הערה 5). ולהעיר גם מיר"ק (הובא באוה"ת ריש פרשתנו): דהוי מתלוצץ בציצית.

73) כי הביטול צ"ל בפנימיות (ראה לקו"ת שלח מו, ג).

74) ראה אוה"ת שם ע' תרס. שת. סה"מ תרכ"ו ע' קטו.

75) אבל לא ממש, שהרי טענתו „שתהא פטורה מציצית" הוא דוקא בטלית שכולה תכלת, כנ"ל בפנים.

ועפ"ז מתורצת הקושיא דלעיל הערה 6 — כי במחלוקת קרח על אהרן, מנגד הוא לגמרי ל„התחתונים יעלו לעליונים" כנ"ל סעיף יא, ולכן לא התחיל בהטענה „מדוע תתנשאו", כ"א אמר מתחלה „טלית שכולה תכלת תהא פטורה מציצית" וחשב שעל זה יסכים משה ג"כ, ולאח"ז יוכיח שמכיון שכשהמעשה היא בביטול א"צ לבחי' „עליונים", א"כ — „מדוע תתנשאו".

יג. ע"פ הנ"ל וועט ווערן פאַרענט־
פערט, וואָס אויך לאחרי ווי משה האָט
אים געענטפערט „טלית שכולה תכלת
חייבת בציצית" האָט ער געפרעגט
וועגן „בית מלא ספרים" (אע"פ אַז
לכאורה, איז אין בירדע ענינים די
זעלבע סברא), ווייל אדרבה: דער
ענטפער „חייבת בציצית", דאָס האָט
אים געגעבן דעם יסוד צו טענה'ן אַז
בית מלא ספרים זאָל זיין פטור פון
מזוזה, כנ"ל סעיף יב.

ועפ"ז איז אויך מובן בפשטות וואָס
ער האָט אָנגעהויבן מיטן פרעגן וועגן
טלית שכולה תכלת און ניט וועגן
בית מלא ספרים — ווייל [נוסף וואָס
די שאלה וועגן „בית מלא ספרים"
איז ערשט נתעורר געווארן לאחרי
משה'ס ענטפער „חייבת בציצית",
כנ"ל] די טענה אַז „בית מלא ספרים"
דאַרף זיין פטור פון מזוזה האָט קיין
שייכות ניט*[75] צו זיין מחלוקת אויף
כהונת אהרן[76], ואדרבה: די טענה
„תהא פטורה מן המזוזה" ברענגט
אַרויס די מעלה פון „עליונים", און
זיין מחלוקת אויף כהונת אהרן איז
מדגיש די מעלה פון „תחתונים"; און
דערפאַר האָט ער מוכיח געווען דוקא
פון „טלית שכולה תכלת תהא פטורה
מן הציצית", ווייל די טענה באַווייזט
די מעלה פון מעשה, כנ"ל.

יד. כאמור לעיל, ווערט אין תורה
שבכתב דערציילט נאָר קרח'ס מחלוקת
אויף כהונת אהרן. אפילו אין תורה
שבע"פ, וואו עס ווערט דערציילט אויך
זיין מחלוקת אויף ציצית און מזוזה
— איז משמע מפשטות הענינים, אַז
דאָס איז געווען בלויז אַ הקדמה צו
זיין טענה „מדוע תתנשאו" בנוגע כהו־
נת אהרן. דערפון איז פאַרשטאַנדיק,
אַז די מחלוקת אויף כהונת אהרן וואָס
איז בדומה צום חי"ת, איז ערגער ווי
די מחלוקת אויף ציצית און מזוזה —
וועלכע זיינען בדומה צום קו"ף און
רי"ש.

דער טעם פון דעם:

בעת אַ מענטש ליגט אין ענינים
גשמיים (קו"ף), וויי"ס ער אַז ער איז
נידעריק, ובמילא וועט ער תשובה
טאָן[77]; דאָס זעלבע — בעת ער ליגט

---

*75) מ"ש בפנים, הוא לפי המבואר במאמרים שנסמנו בהערה 74. אבל לפי המבואר בד"ה ויקח קרח תרס"ו ותש"ג (ועוד), שגם בהטענה „בית מלא ספרים כו'" רצה שתהי' ההמשכה מהמקיף ולא יצטרכו לפנימי כמו בטענתו טלית שכולה תכלת כו'

(וכמשמעות פשטות הענין, שבשניהם היא אותה הסברא. ובפרט שמהלשון „השיב כו' בית כו'" משמע שבשאלתו בית כו' רצה להוכיח לענין טלית כו' כנ"ל הערה 8)

יש לומר, שמה שהי' פשוט לו בבית מלא ספרים יותר מבטלית שכולה תכלת הוא א) ע"ד החילוק בפשטות הענינים: פרשה הכתובה בספר — ה"ה גם אז מציאות בפ"ע בתור פרשה (ואדרבא בזה תלוי' מציאות (כשרות) הספר) משא"כ החוט שבטלית. ב) בית מלא ספרים וכן הפרשיות שבמזוזה הו"ע התורה, ולהיות שתורה ענינה הוא חכמה הבנה והשגה, לכן גם המצות השייכות לתורה צריכות להיות ע"פ שכל, ולכן הטענה שכלית „כל התורה כו' פרשה שבמזוזה כו'" היתה פשוטה אצלו יותר, מהטענה שכלית שבמצות ציצית „טלית שכולה תכלת כו'".

ומ"מ, מתחילה שאל טלית כו' — כי התוכן דטלית שכולה תכלת תהא פטורה מציצית הוא — שבענינים של מעשה א"צ לבחי' פנימי', וזה שייך יותר למחלקותו על אהרן (ראה לעיל הערה 7).

76) וכוונתו בטענה זו — י"ל: מכיון שהענין ד„ואתפליג קרח" הוא — התנגדות לכל עניני מ"ת (כמרומז בג' האותיות שבשמו), חלק גם על מזוזה ואמר „בית כו' פטור ממזוזה".

77) ראה שבת קה, א: „כרעי' דקו"ף תלוי' דאי הדר בי' לעיילי" — בדוגמת מה שאמרו (מנחות כט, ב) בנוגע לה"א.

אין ענינים רוחניים (רי"ש) — כאָטש דאָ פילט ער ניט זיין נידעריקייט — וויבאַלד אָבער ער וויים אַז דער עיקר איז — קיום המצות בגשמיות, וועט ער זיך כאַפן אויף זיין טעות און תשובה טאָן; משא"כ וועו ער רעדט זיך איין אַז אים פעלט גאָרניט, ער איז אַזאַ מיוחס ווי דער כהן גדול (חי"ת), ואדרבה "בתוכם הוי' " — קען דאָך זיין [78] ער זאָל ח"ו בלייבן ביי זיין טעות [79].

און הגם אַז לכאורה איז ער געַרעכט: מיט זיין טאָן אין ענינים גשמיים לשם שמים פירט ער דאָך לכאו' אויס די כוונת דירה בתחתונים מער ווי אַזאַ וואָס "מן המקדש לא יצא" — האָט אויף דעם משה געענטפערט [80], אַז די מעלה פון עבודת אהרן כה"ג אויף דער עבודה איז כמעלת האור על החשך; אמת טאָקע ער פירט אויס די כוונה — ער געפינט זיך דאָך אָבער אין חשך כפול ומכופל פון גשמיות העולם, ובמילא דאַרף ער זיך "אויפהויבן" צום "בקר" פון אהרן כהן גדול.

און ווי די הוראת המשנה אין פערטן פרק פון אבות [81] (וועלכן מען לערנט [82] בכו"כ שנים אין ש"פ קרח) "הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה" — אַז אויך דער בעל עסק (ניט קוקנדיק אויף די מעלה פון "אמצאך בחוץ" [83]) דאַרף ממעט זיין בעסק און זיך עוסק זיין בתורה (אַזוי ווי אַ יושב אהל) [83].

(משיחות ש"פ קרח תשכ"ד ותשכ"ז)

---

78) ראה עד"ז רבינו יונה – ברכות א, ב (נעתק בלקו"ש ח"ז ע' 73). אבל גם על זה חלק קרח (ראה סד"ה ויקח קרח תרכ"ט).

79) שזהו מה שהחי"ת אין לו פתח למעלה (ראה פיה"מ ס"פ הנ"ל).

80) ראה גם לקו"ש ח"ד פ' קרח סעיף ה'. ועיי"ש בארוכה, שעפ"ז מתורצות כמה קושיות. ולהוסיף: שעפ"ז מתורץ גם הלשון (במדב"ר פי"ח, ד. רש"י כאן טז, ה) "להפוך את הבקר לערב" — דלכאורה, בטענתם "כי כל העדה כולם קדושים גו' ומדוע תתנשאו" רצו לומר, שגם הם יכולים להיות כמו אהרן — כה"ג, וא"כ הול"ל "להפוך את הערב לבקר" (או עכ"פ ב' הענינים, כבתנחומא כאן ג), ולמה אמרו "בקר לערב" —

כי בטענתם "כל העדה כולם קדושים ובתוכם (דוקא) הוי' ", רצו להוכיח שעבודת הכהונה — ענין האור, "בקר" — היא שייכת ל"כל העדה" העוסקים בעניני עוה"ז חשך כפול ומכופל (ראה לעיל הערה 68), היינו שה"בקר" (יהי' טפל ו)יהפך ל"ערב".

81) משנה יו"ד.

82) ה"נוהגין כך כל שבתות הקיץ" (סדור אדה"ז. וראה לקו"ש ח"ז ע' 175 הערה 2).

83) ראה לקו"ש שם (ע' 176-7; 187). וראה לקמן ע' 118.